Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 32 (83). Вільня, Серада 6 Красавіка 1927 г. Год III.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Дзьве гутаркі і адзін вывад.

Ад самага пачатку істнаваньня новапаўстаўшай Польшчы сярод яе адказных палітыкаў узьніклі думкі аб яе межах 1772 году.

У імя гэтых лятуценьняў, пачалася будавацца польская дзяржава, г. з.—разам з Польшчай паўстаў і яе мілітарызм. Але-ж запраўднасьць выказала, што лятуценьні яе так і асталіся толькі лятуценьнямі з прычыны тагочасных абставінаў; у 1921 годзе Польшча згадзілася прыняць сучасныя межы. Далей пашло жыцьцё неспрыяючае Польшчы, так, што замест таго, каб пускацца на далейшае ажыцьцяўленьне сваіх лятуценьняў, прыходзіцца шукаць спасобаў, каб замацаваць істнуючыя ўжо абставіны і лад.

Замацаваць гэтакае палажэньне рэчаў, якое ёсьць на відовішчы бягучых дзён, па славах высокіх кіраўнікоў польскае дзяржавы, трэба супакойнаю, мірнаю працаю, абаснованую на паразуменьні з суседзямі і ўстанаўленьні між імі добрых адносінаў.

І вось, Польшча ідучы гэтакім шляхам распачала перагаворы з Масквою. Нібы для пацьвярджэньня сваіх мірных імкненьняў, польскі міністар замежных справаў п. Залескі, ужо сказаў наступнае: „Польшча вядзе стойкую мірную палітыку і ў кожнай спробе ўмацаваньня супакою ў Эўропе хоча чынна супрацоўнічаць. Паважны ўдзел Польшчы ў Радзе Лігі Народаў накладае на нас спэцыяльны абавязак у справе пацыфікацыі (супакоіваньня) усходу Эўропы. Дзеля таго, што Саюз Сап. Радавых Рэспублікаў не належыць да Лігі Народаў, дык дагавор аб непападаньні для Радавай дзяржавы ёсьць вонкаваю формаю, якою выяўляе яна свае адносіны да сваіх суседзяў. Бяручы гэта пад увагу, Польшча гатова ахвотна, у форме дагавору, даць доказы сваіх шчыра мірных намераў і настрояў адносна ССРР (Радавай Расеі)“.

Падаючы гэтакую прамову міністра, польская газэта „Работнік“ ужо ад сябе дадае, што вышэй паданая заява п. міністра А. Залескага, павінна палажыць канец усім плёткам, што быццам Польшча ў адносінах да ССРР займае напастлівае становішча, або хоць-бы непрыязнае.

Чуючы гэтакую прамову адказнага кіраўніка польскай заграпічнай палітыкі можна было-б прыняць яе за чыстую манэту, калі-б ня было прычынаў адкінуць усю веру ў шчырасьць гэтае заявы.

Нядаўна адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне імянінаў маршалка Пілсудскага, дык ў часьць гэтага на акадэміі ў Вільні прафэсар М. Зьдзехоўскі, (быўшы рэктар Віленскага Унівэрсытэту) сказаў: „Аддана Саветам на спажыву, знішчана болей за мільён польскага насяленьня, аддана ім вялікія абшары, якія перад вайною былі ў нашых руках: Падольле, Валынь амаль-што цалком, вялізарная частка Менскай зямлі“...

Дык вось гэтая другая прамова гавора нешта ўжо зусім іншае. Замест спакойнага мірнага настрою чутна ваяўнічая нотка.

Цяпер вывады. Міністар Залескі гаварыў, як кіраўнік адказны, перадусім, перад п. прэм'ерам, г. з. перад марш. Пілсудскім, а праф. М. Зьдзехоўскі, прыхільнік пана марш. Пілсудскага, гаварыў як прадстаўнік польскага грамадзянства, якое падтрымлівае ўрад Пілсудскага, дык знача, што міністар, які зьяўляецца прадстаўнікам ураду гаварыў ня шчыра, бо яго заява ня годзіцца з грамадскаю думкаю. Ясна, што пры гэтакіх абставінах, калі-б нават словы п. міністра былі і шчырымі, дык іх нельга палічыць гэтакімі, а бяручы пад увагу, што гэтая заява выдатнага грамадзяніна, зробленая ў урачыстым часе, ня была запярэчана, дык і прыходзіцца сумлевацца ў шчырасьці словаў п. міністра. Разумецца, калі гэтак, дык мілітарызм Польшчы жыве ды пажывае!...

Калі возьмем Саветы, дык і там пабачым тое самае. Яны імкнуцца да займаньманьня чужых тэрыторыяў у імя інтэрнацыянальных мэтаў.

Мэты як аднаго так і другога суседа зьяўляюцца скіраванымі проці Беларускага Народу: калі адзін хоча палянізаваць нас, дык другі хоча нас інтэрнацыяналізаваць.

Аднак ня трэба забывацца, што цяпер мала заваяваць край; трэба яго прыхіліць на свой бок, бо іначай шырокія межы будуць дэструкцыйным дзейнікам і ня толькі не прынясуць ніякае карысьці для заваяваццеляў, але яшчэ могуць шмат ім пашкодзіць. У даным выпадку аб гэтым прыхіленьні ня можа быць ніякае гутаркі, бо заінтэрасаваны Беларускі Народ выразна імкнецца толькі да самастойнага жыцьця.

Сям'я і школа.

У наш культурны век узгаданьне дзіцяці вядзецца двумя дзейнікамі: сям'ёю і школаю.

Які з іх мае вялікшы ўплыў на дзіця?

Ясна, што вялікшы ўплыў на дзіця—мае сям'я, а чаму? дык на гэта адкажу наступным.

Сям'я мае вялікшы ўплыў на дзіця таму, што яно жыве неразлучна з сям'ею са свайго першага моманту зьяўленьня ў жыцьцё, дык разумеецца ўсё тое што ёсьць у сям'і, у людзей, якія яго акружаюць, маладое дзіцячае пачуцьце пераймае і на падставе гэтага складаецца пэўная псыхолёгія дзіцяці, якая сходзіцца з псыхалёгіяй сям'і. Акрамя пачуцьця дзіця атрымлівае ад сям'і і спосаб выяўленьня яго. Спосабам выяўленьня пачуцьця ёсьць—мова. Усё тое, што дзіця атрымлівае ад сям'і, гэтак моцна ўжываецца ў арганізм, што на працягу ўсяго істнаваньня чалавек ніяк ня можа выкінуць са свайго пачуцьця любоў і прыхільнасьць да ўсяго таго, што зьяўляецца для яго родным, што атрымаў ён у дзіцячыя годы ад сям'і. Ніякія варункі жыцьця не заглушаць аканчальна таго, што прышчапілася змалку.

Дык вось знача: сям'я мае вялікі ўплыў на дзіцячае ўзгадаваньне, ну а школа?

У гэтакім выпадку школа мае сваім заданьнем быць далейшым, сыстэматычным разьвіцьцем дзіцячага душэўнага складу, пачаткі якога атрымала дзіця дома.

Якія-ж вынікі будуць ад гэтага? Ясна, калі ўзгадаваньне дзіцяці пойдзе шляхам ужо адзначаным, распачатым дома, дык у гэтакім выпадку ўзгадаваньне дзіцяці дасьць вялікую карысьць. Яно пашырыць кругазор дзіцячага мышленьня і разаўе веду за межы таго магчымага, якое далося-б дзіцяці калі-б яно не атрымала ніякага школьнага ўзгадаваньня і навучаньня. Дык знача, у гэтакім выпадку, школа можа даць пазытыўныя і пажаданыя вынікі.

У другім-жа выпадку дзіцячага школьнага ўзгадаваньня, якое пойдзе на перакор тым пачаткам узгадаваньня, якія атрымала дзіця дома, ужо будуць шкодныя і надта благія вынікі ў гэтакім выпадку станецца наадварот. Замест таго, каб даць дзіцяці асьвету, яно (ўзгадаваньне) дасьць баламуцтва, бо прышчэпы таго, чаго няма ў зачатку дзіцячае псыхалёгіі, прыняцца ня могуць, аднака-ж сама апэрацыя прышчэпу пакалечыць тое добрае дзіцячае пачуцьцё, якое атрымана ім дома.

Сродкам узгадаваньня ці навучаньня дзіцяці, як ведама, ёсьць мова. А з гэтага ўжо вынікае, што ўсякае школьнае навучаньне павінна адбывацца ў роднай мове дзіцяці, з ушанаваньнем тых традыцыяў і звычаяў, якія істнуюць у сям'і, з якой вырастае.

Усе вышэй паданыя вывады сцьвердзіць можна фактычнымі даннымі з сучаснага польскага школьніцтва на Беларусі. Польская школа і беларускае дзіця гэта-ж дзьве супярэчнасьці, якіх прымірыць бяз поўнага ўхіленьня аднаго ад другога немагчыма. І праўда, беларускія дзеці, ходзячы ў школу ў працягу некалькіх гадоў нічога, акрамя літараў, навучыцца ня могуць. І ня дзіва. Возьмем гэтакі прыклад.

Калі пачую я словы: жыцьцё, хлеб камень, лісіца, сьнег. Ну і што? А вось што: кожнае гэтае слова будзіць ува мне адпаведнае зразуменьне гэтага слова і я зразу пачую яснае і поўнае яго значэньне.

А вось пачую я: лебэн, брод, штэін, фукс, шнээ. І хоць я разумею і гэтыя словы, але-ж таго цяпла, з якога я прыняў роднае слова ў мяне адносна да гэтых словаў нямаш. Гэта я, а таксама і кожны чалавек можа адчуць сам на сабе.

Дык добра, гэта можа быць тагды, калі чужое слова пачуўшы я зразумею, а як яно для мяне зусім не зразумелае, тагды што? Дык і ясна, што ніякага ня выкліча эфэкту. Гэтакае слова абсалютна нічога ня дасьць майму сьветапагляду.

Калі-ж ня гледзячы на тое, што я не разумею, пачнуць мне ўкладаць, дык у канцы-канцоў саб'юць мане з праўдзівага шляху і я стану на раздарожжы. Дык вось, у вышэй паданым, на мой пагляд, уся трагічнасьць польскага школьніцтва на нашых землях,

Я асабіста не баюся за тое, што беларускія дзеці апалячацца. Не, я з асабістых дасьледаў знаю, што акрамя літараў ніякае польскасьці,—калі не антыпольскасьці,—польская

* * *

Маўклíва і нема ў салі,
Ціш брадзіла з куточка ў куток;
Лямпы ціха і нема стралялі
Бліскатлівым сьвятлом буйнай хвалі
Разьліваючы сонца паток.

Ты адна абапёршысь рукою
На гладкім невялічкім стале
Гаварыла у сэрцы з сабою
Пламянюючы ярка душою
І танула ў расплыўным сьвятле.

Скрып дзьвярэй. Уваходжу. Прачула
І схілілася ў бок галава,
У далонях абліча ўтанула,
На хвілінку вось быццам заснула...
Як прыгожай тагды ты была!

* * *

Ты упорна глядзела у гару,
Як замёршы—бяз руху і здрыг
І казала буяючы ў мору...
«Паглядзі на мяне ў гэты міг,
«Паглядзі і скажы бяз уданьня,
«Ці я годна тваёга каханьня?»...

Пяруновай стралой майго зроку
Я схапіў тваю постаць тады:
Нашы душы памчаліс далёка
І спаіліся там наўсягды...
Ты мне зрокам закон дыктавала,
Я паняў і прыстаў... ўсё прапала.

Фр. Грышкевіч.

школа не прышчапляе беларускаму дзіцяці. Я добра знаю, што новыя беларускія грамацеі ўзгадавальнікі польскіх школаў пішуць лацінскімі літэрамі беларускія словы. Дык аб гэтым я мала трывожуся, мяне, як патрыёта роднага народу займае нешта іншае, а іменна: пішуць дзеці, але што пішуць, ці тое ці гэтак-ак трэба? Ведама, што не!

Якое-ж прадстаўленьне аб жыцьці і якое зразуменьне яго можа дацьпольская школа і галілеуш вучыцель, словамі: potęga, względnie і г. д., калі яны зусім не зразумелыя? Ці ня выклікуць яны такога зразуменьня, якое не адпавядае факту? Адным словам нашыя дзеці астаюцца невукамі.

Вось у чым трагэдыя нашай сучаснасьці! Дык дзеля ўсяго таго, што гаворана тут, кожны бацька-Беларус павінен перамагчы ўсе перашкоды і дабіцца роднае школы ў імя добра свайму дзіцяці, якому бязумоўна ён жадае.

Упорства ўлады няхай ня страшыць нас. Мы павінны зрабіць сваё. Скарга.

Беларусы ў Чэхаславакіі.

— Сьвяткаваньне. 25 сакавіка г. г. беларуская калёнія ў Празе чэскай урачыста сьвяткавала дзевятыя ўгодкі абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі. У сьвяткаваньні брала ўдзел ўсе беларускія арганізацыі за вынятка м зьменавехаўскіх і камуністычных. Гр. П. Крэчэўскі прачытаў рэфэрат на тэму: „Незалежнасьць—падстава нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня“.

У сувязі са сьвяткаваньнем Прэзыдыум Рады Беларускай Народнай Рэспублікі выдаў адозву да беларускага грамадзянства, у якой адзначацца, што праца вызваленьня Беларускага Народу яшчэ не закончана.

Далей у гэтай адозве пералічаюцца тыя нядолі, якія прыходзіцца пераживаць Беларусам цяпер.

На ўрачыстым сходзе ў Празе Чэскай прадстаўнік украінскага грамадзянства ў некнай прамове вітаў Беларусаў з прычыны дня IX-х угодкаў абвешчаньня Незалежнасьці. Прадстаўнікі беларускіх, незалежніцкіх арганізацыяў гарачым словам выказвалі пратэст проці таго гвалту, які меў месца на жывым целе Беларусі. Урачысты сход кончыўся гучным „Ад веку мы спалі...“

— Беларускае Прэс-Бюро. Беларускае Прэс-Бюро ў Празе чэскай пратэстуе проці заявы старшыні Радавай Беларусі Адамовіча на лютаўскім кангрэсе ВЦК—ССРР, што быццам Беларускі Народны Ўрад заграніцаю ліквідаваўся сам па сабе, здаўшы ўрадавыя пячаткі і штэмпелі.

„Праўда, — піша Прэс-Бюро, — старыя пячаткі і штэмпелі, здрайцы спосабам, які ня робіць ім гонару, вывазлі ў Менск, але-ж Рада Рэспублікі зрэдукавала шкодных сяброў ураду і ўзяла ўладу ў свае рукі“.

З жыцьця пад Польшчай.

Аб прадаўжэньні існаваньня сучаснага Сойму.

Есьць чуткі, што ўрад мае замер прадоўжыць існаваньне сучаснага Сойму, а гэта дзеля тых прычынаў, што паўнамоцтвы ўставадаўства ўрад атрымаў на час да новых выбараў, дык гэтакім чынам існаваньне гэтага Сойму ураду выгадна.

Нам Беларусам гэта не карысна, бо мы маем надзею пры новых выбарах здабыцца на палепшаньне нашага жыцьця.

Упадак польскай прамысловасьці.

Газэты падаюць вестку, што два паважныя прамысловыя прадпрыемствы „Астравец“ і „Сіла і Сьвятло“ пераходзяць у чужыя рукі. Бельгійскі кансорцыум, які прадстаўляе міжнародавы капітал, выкупіў 75% акцыяў вышэй названых прадпрыемстваў.

„Палёгкі“.

Дазволена вольвая прадажа піва моцы $2^1/_2$ процанты, абы былі датрыманы санітарна-гігіенічныя правілы.

Мэтай далейшага аблягчэньня заплаты падаткавых нядоімак, міністра скарбу прадоўжыла тэрмін узвосу нядоімак з безпасярэдніх падаткаў і штэмплёвых аплатаў пры льготных на месяц.

Згодна міністэрскага выясьненыя распіскі на грошы да 50 злотых не падлягаюць штэмплёвай аплаце.

Прыемнасьці падарожы цераз Польшчу.

У цягнік якім ехалі двох ангельцаў з Масквы цераз Варшаву ў Лёндан, няведамы злачынца стрэліў прабіўшы вокны вагону. На шчасьце Ангельцы шкоды ніякае не ўцярпелі.

Дык вось, якія прыемнасьці падарожы мелі Ангельцы ў Польшчы, зусім як даўней дзе ў якіх дзікарскіх лясох.

Мурашку памілавалі.

П. Прэзыдэнт дараваў астачу адбыцьця кары паліцыянту Мурашцы, які забіў Вечаркевіча і Багінскага, як палітычныя праступнікі (камуністы) выменьваліся саў. урадам і вось у часе канваіраваньня іх да граніцы Мурашка абодвых іх забіў. За гэта дастаў 2 гады вастрогу і неадбыўшы гэтае кары выпушчаны на волю.

Правал польскасьці ў В. Сілезіі.

Прэзыдэнтам места Катавіцы выбран Немец і сэкрэтарам меставай рады таксама. У меставую раду ўвайшло 24 Немцы, 5 сэпаратыстаў і 21 Паляк. Гэтак сталася ў сталіцы польскай В. Сілезіі.

Польскія варшаўскія газэты пішуць, што ў В. Сілезіі, школьная, чугункавая да камунальная адміністрацыя кульгае... Супрацоўнікі газэтаў, якія толькі што пабывалі ў В. Сілезіі расказваюць фатальныя вывады аб унутраным безладзьдзі і аб надта дрэнным выглядзе местаў, вуліц станцыяў і г. д. Сэпаратыстычныя настроі растуць, усюды чутна жалабы на падаткавыя цяжары на эгоізм і індыфэрэнтызм наплыўшых туды (галоўна з галіцыі) урадоўцаў, якія трактуюць В. Сілезію як польскую калёнію. За ўсё гэта газэты нападаюць на В. Сілескага ваяводу Гражынскага, які спраўляе абходы, паходы ды розныя банкеты.

Як марнуюцца грошы.

Газэта „Рэчпаспалітая“ ад 22 сакавіка г.г. зьмесьціла вестку быццам на прыём нямецкага пісьменьніка Томаса Мана ў Варшаве, літэрацкі клюб атрымаў ад ураду 34 тысячы злотых. Лічачы, што гэтакая трата дзярж. грошай шкодная, тая газэта недапускала думкі аб тым што гэта праўда і чакала ўрадавага запярачэньня. Але цяпер, калі прайшло тыдзень, дык „Рэчпаспалітая“ ізноў забрала голас у гэтай справе і, пратэстуючы проці гэтай непрызвайтай траты дзяржаўных грошай, гаворa, што хто маўчыць, дык сцьвярджае тым праўдзівасьць зробленага яму закіду.

Якія прычыны склапілі ўрадавыя дзейнікі на гэтакую забойчую трату тагды, калі край перажывае гаспадарчы і фінансавы крызыс, а безработныя месяцамі часу дарэмна просяць працы?

Справа Бісьпінга.

Справа Бісьпінга вядомага абшарніка, пагромшчыка беларускага сялянства на Горадзеншчыне, як пішуць газэты, найвышэйшы суд перадае на новы разгляд апэляцыйнаму суду. Хоць самавольны зьдзек над сялянствам даказаны, але-ж ніяк справядлівасьць не пакарае Бісьпінга, бо надта „вялікая шышка“. Паглядзімо, што будзе гэтым разам!?

Да беларускага студэнцтва.

У Празе Чэскай у 1924 г. беларускае студэнтства стварыла цэнтральную студэнтскую арганізацыю (АБСА), найважнейшымі заданьнямі якое было: аб'яднаць паміж сабою як паасобныя студэнтскія арганізацыі, так і паасобных сяброў, а таксама здабыць адпаведнае месца для беларускага студэнтства ў міжнароднай студэнскай конфэрэнцыі (СІЕ). Бязумоўна мэты — немалое важнасьці і каб дапяць іх, дык патрэбна многа мазольнай і ўпартай працы ўсяго студэнтства. Мала запісацца ў тую ці іншую студэнтскую арганізацыю і, заплаціўшы залатоўку сяброўскіх складак, сесьці сабе спакойна. Трэба чуцца сапраўдным сябром гэтае арганізацыі і працаваць над паднясеньнем яе на належную вышыню, а перадусім трэба пачуваць сябе студэнтам. Студэнт павінен заўсёды памятаць, што па сканчэньні школы ён прыйдзе ў грамадзянства, а там патрэбна пазытыўная праца. Патрэба такое грамадзянскае працы асабліва адчуваецца ў нас. Інтэлігенцыі ў нас яшчэ зусім мала, дык дзеля гэтага патрэба супрацоўніцтва кожнае інтэлігентнае адзінкі вельмі моцна адчуваецца. Такая праца павінна начацца за студэнтскім сталом, бо студэнты найбольш маюць супольных інтарэсаў. Часта паэнейшыя заўзятыя палітычныя ворагі ў студэнскія часы бывалі найлепшымі прыяцелямі. У кожнага сапраўднага беларускага студэнта павінна быць адна агульная мэта: паставіць Беларуса на культурнай роўні з людзьмі іншых нацыяў эўропэйскіх, а на гэтым мы ўсе павінны зыйсьціся, калі мы прэтэндуем на імя беларускага інтэлігента. Каліж ня будзе ў нас гэтае ідэі, дык ці мы маем права тады называцца Беларусамі?

Наш студэнскі абавязак стварыць моцную студэнскую арганізацыю, пакінуць убаку наша старэйшае грамадзянства, якое грызецца між сабою за пустую торбу, і ўзяцца за працу. Ня час нам сварыцца за партыйныя ідэі, бо ўсім аднолькава дастаецца. А таму ўсе мы, як адзін чалавек павінны стаць на абарону сваіх правоў. На гімназіяльных лаўках ня было між намі партыйнай розьніцы, мы ўсе былі Беларусы і праца на карысьць Бацькаўшчыны была нашаю праводнаю думкаю. Цяпер ізноў адкіньма ўсе партыйныя драбязі і станьма масаю ўсе, арганізаванай грамадой да працы за лепшую долю Бацькаўшчыны! *Студэнт.*

Як упісацца у Беларускі Сялянскі Саюз.

Падпішчык, які добра зразумеў, што Беларускі Сялянскі Саюз зьяўляецца партыяй, якая запраўды адважна бароніць інтэрэсы нашага сялянства, павінен неадкладна ўпісацца ў свой Саюз. З гэтае мэтай трэба паслаць у Цэнтральны Камітэт атркытку (Вільня, Завальная 6—5) з просьбай прыслаць бляпкеты заявы і анкеты, інструкцыі і праграму.

Скончылася казка аб сьне залатым.

Некалькі месяцаў таму назад з прычыны ангельскае забастоўкі павысіўся экспарт (вываз) за граніцу польскага вугалля з В. Сілезіі і гэтакім чынам гэтая акцыя часова ўратавала польскі злоты ад далейшага спадку, дык польскаму аптымізму і самахвальству ня было канца. Уся польская прэса тагды сыпала наіўныя дапушчэньні, што экспорт польскага вугальля заваяваў сусьветны рынак, а памаёвы ўрад гэтую карысную сытуацыю прыпісываў сабе як вялікае дасягненьне і пачынаў лятуцець аб парытэце польскага злотага да свайго намінальнай цаны 5, 18 за даляр.

Мы, Беларусы прывыкшыя глядзець крытычна на ўсякую справу, будучы толькі пабочнымі аглядчыкамі польскага ўрадаваньня, тагды калі польская думка вынасіла сябе на паверх нейкіх дасягненьняў, бачылі ў ува ўсім гэтым запраўдную прычыну направы польскай прамысловасьці і, праўда, не памыліліся: як толькі кончылася ангельская забастоўка, дык і скончылася польская казка аб залатым сьне; цяпер ужо, як піша „Gazeta Warszawska Poranna“ Польшча ізноў экспортуе на 650 тысяч тонаў вугалля меней як экспартавала перад тым. Каб уратаваць бяскроўныя заваяваньні, польскі ўрад абніжыў тарыф перавозкі вугалля чыгункамі, але-ж ня гледзячы на гэта Польшча здае свае пазыцыі Ангельскім гаспадарам Ангельцам.

Да гэтага часу В. Сілезія давала 75 мільёнаў злотых чыстага даходу казьне і 38 процантаў дэвізаў польскаму банку, цяпер гэта бессумлійна панізіцца. Дык цераз гэта польскаму злотаму зарысоўваюцца сумныя пэрспэктывы. Безрабоцьце і нэндза растуць.

НАВІНЫ.

— Канфэрэнцыя сацыялістычных партыяў нацыянальных меншасьцяў. 3 красавіка 1927 года адбылася ў Варшаве паразумеваўчая канфэрэнцыя, у якой узялі ўдзел прадстаўнікі наступных партыяў:
1) Нямецкая Сацыяльная Партыя Працы.
2) Беларускі Сялянскі Саюз.
3) Украінскае Сац. Сялянска-Работніцкае Аб'яднаньне.
4) Украінская Сац.-Радыкальная Партыя.
5) Агульны Жыдоўскі Работніцкі Саюз „Бунд".
6) Жыдоўская Сац. Партыя „Поалей-Цыон" аб'яднаная з С. С. П.
7) Жыдоўская Сац. Партыя „Поалей-Цыон Лявіца".

Была запрошана і Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада.

Пасьля мены думкамі была выбрана камісія, якая атрымала наказ апрацаваць матэр'ялы па паднятым на канцэрэнцыі справах і склікаць наступную канфэрэнцыю.

— Выстаўка. Гуртoк Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў Браславі на Юр'е, 23 красавіка ладзіць выстаўку кароў і каней. Нагароды будуць прызнавацца толькі сялянам.

— Беларускі спэктакль у Н. Вялейцы. У нядзелю 3 красавіка ў Новай Вялейцы адбыўся беларускі спэктакль. Пастаўлены былі п'есы: „Дзядзька Якуб" і „Зьбянтэжаны Саўка". Пасьля спэктаклю пяяў хор Інстытуту пад загадам А. Стэповіча. Спэктакль быў арганізаваны Віленскім Гуртком Інстытуту. Галоўныя ролі адыгралі слухачы Беларускіх Коопэратыўна-Гандлёвых Курсаў.

— Візытацыя Беларускае Гімназіі. Гэтымі днямі па загаду міністэрства асьветы прадстаўнік ураду п. Я. Енджэеўскі візытаваў Беларускую Гімназію ў Вільні. Візытатар быў прысутным на лекцыях матэматыкі, польскай і беларускай мовы, псыхалёгіі і арытмэтыкі.

Пасьля лекцыяў візытатар адведаў вучнёўскі інтэрнат і надта цікавіўся наагул усімі гімназіяльнымі працамі.

Хоць візытатар абходзіўся лагодна і нават прыхільна да ўсяго, але-ж нас, змушаных глядзець на справы пэсымістычна, наводзіць гэтая візытацыя на смутныя думкі, бо часам ізноў не здарыліся новыя ўдары, як гэта было пасьля прыхільнае візыты самога радыкальнага міністра асьветы п. Дабруцкага, калі беларускія гімназіі атрымалі загады: аб выкладаньні ў першых клясах польскай гісторыі ў польскай мове (чаго раней на было) і аб выдаленьні 8 пэдагогаў.

— „Рэформы школьніцтва". У часе летняга перарыву Куратория Віленскай Школьнай Акругі мае думку наладзіць некалькі курсаў беларускае мовы, каб даць магчымасьць давучыць беларускую мову тым польскім вучыцялём, якія працуюць у польскіх школах з найбольшай лічбай беларускіх дзяцей.

З ГАЗЭТ.

Улада без апоры.

Польская віленская газэта „Słowo" зьмясьціла артыкул Эўстаха Сапегі, таго Сапегі, які быў міністрам замежных справаў Польшчы ў часе падпісаньня міжнароднага дагавору ў Рызе. Гэты артыкул вельмі характэрны, дык хочацца з яго зрабіць наступныя выпіскі:

„Маршалку Пілсудскаму абходзіць відавочная направа абставінаў, але маршалак у сваіх замерах ня мае на кім аперціся, бо мае проці сябе ўсе соймавыя групіроўкі".

Ды ізноў: „да апошніх ужо граніцаў дайшоў уставадаўчы сойм. Ад таго пункту да якога мы дайшлі, няма ўжо далей дарогі, а ні нават бездарожжа..."

Над гэтымі выпіскамі хочацца астанавіцца і разгледзець іх падрабязьней. Перадусім, як мы бачым, дык Польшча прыйшла ў тупік, у гэтакі тупік, з якога ня мае выхаду.

Пры гэтым зьяўляецца надта недарэчным, калі чытаем, што галава выканаўчае ўлады ня мае апоры ў тым уставадаўчым арганізме, законы якога павінна выконваць, а самы гэты арганізм прыйшоў туды, скуль ня можа вылезьці.

Неяк мімаволі паўстае пытаньне: на чымжа і з якое рацыі ўрадуе сучасны ўрад, калі галава яго без апоры і чаму той Сойм, які сядзіць у такім месцы, дзе нават няма бездарожжа, усё-ж такі істнуе? Гэта нейкая трагікамэдыя, якая ня мае прыкладаў на працягу ўсяе шматвяковае гісторыі і багатай, даволі дзіўнымі праявамі, сучаснасьці!

Як ведама, на беларускіх землях ёсьць шмат вучыцялёў з Галічыны, дык ужо нап..рад можна прадбачыць, што выйдзе з гэтакіх курсаў. Ясна, што ніякае карысьці ад гэтага нікому ня будзе.

— Канфіската. Беларуская гумарыстычная часопісь „Маланка" № 6, па загаду камісара ўраду на м. Вільню 2-га красавіка канфіскавана за зьмяшчэньне маленькае заціемкі „Зайздросны".

— Дэманстрацыі безработных. Як піша „Dziennik Wileński" — безработные не атрымаўшы ніякага здаваленьня пробавалі зрабіць дэманстрацыю перад ваяводзкім урадам, але абодва разы паліцыя разагнала натоўпы і не дапусьціла да дэманстрацыі. Як відаць, дык паліцыя добра старалася, бо „Dz. Wil." пахваліў яе.

— Тэлефонная лучнасьць. Адбылася проба тэлефанічнае гутаркі паміж Вільняю, Прагаю Чэскаю і Венаю. Рэзультаты пробы былі добрыя, дык наладжваецца заўсёдная тэлефанічная камунікацыя на вышэй азначаным шляху.

— Забастоўка ў Горадні. У Горадні забаставалі работнікі электрычнікі і водаправодчыкі пратэстуючы проці рэдукцыі работнікаў і дзеля таго, што не дайшоў да пажаданых вынікаў іх агульны дагавор. Гэтыя прадпрыемствы войска пусьціла ў рух.

„Беларускі Дзень" ня можа забыцца аб „Грамадзе" і ўжо нат пасьля яе афіцыяльнай ліквідацыі, калі ўрад насупроць дэмократычным асновам абвясьціў гэту партыю нелегальнай, прабуе яе крытыкаваць і нападаць на арганізатараў „Грамады". Гэтае нападаньне лёгка вытлумачыць, бо-ж усім ня сэкрэт, што „Беларускі Дзень" за сваё паўстаньне павінен дзякаваць толькі „Грамадзе". Каб ня было „Грамады" дык і ня было-б грошай на выдавецтва „Беларускага Дня". Але як бачым, „Бел. Дзень" за добрае плаціць благім. Пішучы заціемку аб сьвяткаваньні 9-х угодкаў незалежнасьці „Бел. Дзень" паміж іншым падаў: „урачыстая акадэмія наагул выйшла бледна". Чаму гэта „бледна". Бо ня было гарэлкі. Арганізатары сьвяткаваньня абходзілі сьвята не для таго, каб рабіць банкет, а каб перахоўваць памяць аб гэтым дню, каб увесь час імкнуцца да Ідэалу. А затым праграма сьвяткаваньня складалася перадусім з прамоў-прывітаньняў і канцэртнай часткі.

„Наша Праўда", асабліва Антоні Луцкевіч ня можа даравацъ таго, што паміма яго зьменатычніцтва, міма таго, што ён прадаў ідэю незалежнасьці агенту Ваявудзкаму, а мо' і іншым, гэтая ідэя жыве і ўмацоўваецца. Доказам гэтага было афіцыяльнае сьвяткаваньне дня 25.III.27 г., як дзевятых угодкаў абвешчаньня незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі, арганізаванае ініцыятыўнай групай у складзе: пасла Яроміча, сэн. Багдановіча і гр. Карузы. Гэта ўсё было так не па душы Луцкевічу, што ён не забыўся падпусьціць ілжу (гэта, праўда, яму не навіна). І вось напісаў, што аднадзёўка „Водклік" і „Nar. Zwon" за зьмяшчаньне артыкулы быццам аб незалежнасьці Беларусі (Усім ведама, што зьменатычнікі выракліся незалежнасьці) былі сканфіскаваны, а „Сялянская Ніва" не была сканфіскавана.

Гэта ёсьць сьвядомая луцкевічаўская ілжа, бо ўсім ужо знаны факт, што № 27 (78) „Сялянскае Нівы", як прысьвячаны сьвяткаваньню быў сканфіскаваны па загаду камісара ўраду на м. Вільню за перадавіцу — **„Сьвяткаваньне"** і за акт абвяшчэньня незалежнасьці — „Устаноўная Грамата Рады Беларускай Народнай Рэспублікі,"

Вось на такой ілжы луцкевічаўская прэса будуе ўсе свае аргументы ў змаганьні з нацыянальна-радыкальнымі беларускімі кірункамі.

„Хрысьціянскі банк".

Людзі кажуць, што я радзіўся замінішчам (якім, каму — ня ведаю).

— Хто гэта кажа? — пытаеце.

— Ды кожны, хто скончыў Пурышкевічаўскаю школу...

— Якую? — пытаеце.

— Ды гэту ад чорнай сотні выжэйшаю адукацыю... аб чым Вы напэўна ўжо чулі ці нат' і адчулі...

Вось, я раскажу як гэта было ў польскім „коопэратыўным" банку. Пажычаў я сёлета ў летку 50 зл. Лічылі, лічылі... далі мне 30 зл. з хвосьцікам (то проценты, то інш.) — ды і пашоў я. Вось гэткім чынам я стаў сябрам.

Клічуць мяне на гадавое сабраньне (гэта было на тым тыдні). Трэ' пайсьці — думаю. Сабралася нас шмат. Гутараць мужчыны тосёе, проценты кажуць нарасьлі... Сядзіць пры стале ўсё начальства значыцца... Урэшце ўстае „дырэктар" банку (войт ці бурмістр пры гэтым) і важна нешта гавора. Незадоўга сталі чытаць ды ўсё тысячы і тысячы... Ну — думаю. Добра што я сябрам (10 зл. палажыў) — будзе процант... Сталі гаварыць, ды нешта спрачацца. Бяруцца заядла, а надта жыдкі... 4000 зл. расходаў, жалаваньне „дырэктару" — за шмат кажуць. На што яму два жалаваньні ды абодва такія вялікія. Тут „дырэктар" перарваў.

— Ды ў нашым павятовым горадзе дырэктар банку атрымлівае 700 зл. у месяц! — кажа. Вось як!

Тут ён кашлянуў, перагледзіў косым вокам усіх прысутных, зірнуў на сваіх „памоцнікаў" — ды калі закрычыць:

— Гэта банк хрысьціянскі!!!

Гляджу я тады шта тут будзе. Ды хто-ж пану не дае „брацъ"? (хоць і непахрысьціянску) Мала што яны гавораць... А ён сваё! Гэ, брат! — думаю. Чаго добрага і паліцыя ўмяшаецца... Гэтак абразіць падвойнага начальніка! Падсунуўся і я бліжэй дзьвярэй...

Тут жыдкі (было іх пад 50) як ня тугнуць за дзьверы! Значыцца на знак пратэсту. Непадабалася гэта нат' і некаторым „памоцнікам дырэктара". Пераглянуліся... Трэ' гэтак абражаць начальства — думаю. Навошта? Лепей маўчаць... Хай будзе непахрысьціянск...-цьфу! хацеў сказаць: па іхняму — па хрысьціянску...

Ну, думаю. Хаця-б болей „дырэктара" не абражалі. Шкада мне яго стала. Ды і за вошта спрачацца? Аднаго жалаваньня (хоць і добрага) ёсьць ведама мала. (У часох агульнага безрабоцьця трэ' каб аднаму нічога, а другому праз горла!) А жыдкі, што пашлі дык і разумна, а то бы Пурышкевіч ды яшчэ з Бэйлісам прысьніўся

Дзе нам ужо Беларусам было што гаварыць, калі „хрысьціянін" па „kresowemu" (аб чым Вы п. Рэдактар няраз адчулі) знача выключна тое, што Паляк. Накшых хрысьціянаў у гэтых паноў — няма! Маўчаць то і мы ня зусім маўчалі... ды што толку!

Сталі ізноў чытаць... Тысячы і тысячы... Жалаваньне „дырэктару" і інш. ды ўсё тысячы і тысячы... Дзе тут брат — думаю — дадуць проценты! Тут і жалезнага капіталу на жалаваньні ўсім каб хапіла. Трэ' як небудзь выпутацца з сяброўства, ды ў добрым часе забраць сваіх, яшчэ цэлых, 10 зл. Жывіце паночкі здаровенькі, ды толькі мне маіх 10 зл. аддайце. Злажыў я заяву ў банк, ды сказалі што ў канцы с. года аддадуць... Статут такі кажуць...

А ўсё-ж банк — добрае дзела! Толькаб гэта нам Беларусі залажыць, ды каб непахрысьціянску процантаў на падвойныя жалаваньні ня дзёрці? Парадзьце п. Рэдактар (ды не на Лукішках толька!) і дайце свой парадны адказ.

Максім Ярмо.

„Саха".

Нядаўна пад гэтакім назовам вышаў з друку № 1 беларускай гаспадарчай часопісі.

„Саха" як і ў папярэднія часы свайго істнаваньня (выходзіла яна з 1912 г. да пачатку вайны, а таксама вышла некалькі нумароў у 1919 г.), будзе і цяпер шчыра служыць усім патрэбам вёскі, маючы на мэце адно: „сьвятлейшую будучыню нашай Бацькаўшчыны", гэтак гаворыцца ў уступным слове да чытачоў.

Часопісь мае 16 старонак друку ў вокладцы з сымбалічным малюнкам.

Зьмест „Сахі" гэткі: „Да чытачоў", „Мэханічная падрыхтоўка зямлі пад засеў", „Ці варта касаваць папар і займаць яго пад збожжа?", „Як лепей выраблядь канюшыньнішча", „Якім насеньнем сеяць?", „Культура кармавых карнеплодаў", „Як падняць гадоўлю скаціны ў дробных гаспадарках нашага краю", „Як зрабіць танны парнік", „Барацьба з замаразкамі, як сад цьвіце", „Парада для садавода". „Работы каля пчолаў у месяцы сакавіку", „Як вывесьці сырасьць з дому і т. зв. грыб", „Парады агранома".

Адрэс Рэдакцыі: Вільня, вул. Сьв. Анны № 2, кв. 3.

Падпісная плата да канца гэтага году 2 зл. 50 гр., цана асобнага нумару з перасылкаю 25 гр.

Аўтар артыкулу аб папары раіць на падставе дасьледаў, зямлю на папар, каб яна пуставала не пакідаць, а засяваць гэтакую бабовымі (стручкаватымі) расьлінамі, перадусім вікаю, кажучы, што пасьля бабовых расьлінаў, скошаных на зялёны корм, часта бывае нат' лепшым; у іншым артыкуле „Якім насеньнем сеяць?" раіцца абавязкава сеяць, толькі добрым ачышчаным зернем, бо гэта дапамога ўсьцерагчыся ад дзікіх расьлінаў — сьмецьцьку. У парадах агранома чытаем засьцярогу аб шкоднасьці пасеньня скаціны на сенажацях, як раньнюю вясною перад касьбою, таксама і ўвосень пасьля касьбы. Свае вывады параднік апірае на тым, што раньнюю вясною тая траўка, якая толькі што пусьціцца расьці і будучы зьедзеная ня можа расьці, а пакуль паднімецца новая травінка, шмат праходзіць часу. Акрамя гэтага скаціна зьбівае сенажаць на сьляды, на якіх трава ўжо зусім не расьце.

Ст. Ратай.

Што дзеецца ў сьвеце?

Памяці Бэтховэна.

Увесь культурны сьвет сьвяткуе 100 годзьдзе сьмерці вялікага кампазытара Немца Бетховэна.

На яго чэсьць паўсюдна ладзяцца ўрачыстасьці, лекцыі і канцэрты.

Сытуацыя ў Кітаі.

Кантонцы ўжо зьяўляюцца панамі палажэньня ў Шанхаі і Нанкіне. Армія іх ідзе на поўнач у кірунку да Жоўтай ракі. Перадавыя кантонскія аддзелы дайшлі ўжо да месцовасьці Фэнг-Янг, якая находзіцца за 25 міль (ангельскіх) ад галоўнага пункту шангтунскага войска Пэнг-Пу і ад чугункавай лініі Тсен-Тсін-Пукоў. Партызанскія атрады кантонскай арміі падышлі ўжо да самага Пэнг-Пу.

Як падае бюро Рэйтэра, у Шын-Кінг адбылася антыамэрыканская дэмонстрацыя. Амэрыканскі консул і віцэ-консул схаваліся на караблі. Кітайцы парвалі амэрыканскі сьцяг, што вывешаны быў на консуляце.

Урады беспасярэдня зацікаўлэных выпадкамі ў Кітаі радзяцца паміж сабою аб далейшых супальных кроках.

Амэрыка гатуе войска, якое-бы магло ў кожным разе выступіць на абарону жыцьця і маемасьці амэрыканскіх грамадзян у Кітаі.

„Times" падае вестку з Пекіну, што сярод амэрыканскіх грамадзян ідзе падгатоўка на выезд дзеля таго, што прадбачыцца заняцьце Кантонцамі Пекіну.

Баяцца каб не сталася тое, што сталася ў Нанкіне. Там паўночна буржуазнае войска разграбіла гэтае места і абстраляла з арматаў. Дзеля гэтага жыхары Нанкіну многа ўцярпелі і дазналі крыўдаў, а ў тым рахунку і чужаземцы.

Нямеччына.

У Нямеччыне ў часе паваеннага гаспадарчага крызысу ў некаторых мясцовасьцях і галінах працы быў прадоўжаны дзень працы. Апошнімі днямі ў Саксоніі, ў маталургічнай прамысловасьці ўводзіцца 8-гадзінны дзень працы. Прадоўжыць дзень працы не дазваляецца, а калі дзе якую працу неабходна трэба будзе выканаць, дык за гэта працадаўца плаціць будзе асобна.

Нямецкі пасол у Варшаве, які выехаў у Бэрлін, атрымаў там паўнамоцтвы і інструкцыі аб нямецка-польскіх перагаворах у справе гандлёвага дагавору, але-ж перш мусіць быць урэгулявана справа Немцаў у Польшчы.

Чэхаславакія.

Уставадаўчая палата прыняла 5 урадавых вайсковых праектаў якімі касуецца права голасу пры выбарах тым асобам, якія служаць на вайсковай службе. Устанаўліваецца армія ў 150.000 чалавек на мірны час, а таксама уводзіцца вайсковае начуваньне грамадзян, якія не адбываюць вайсковае чыннае службы.

Напад на Форда.

На амэрыканскага караля аўтамабіляў Форда быў зроблены напад. Напасьнікі дагналі аўтамабіль Форда і сваім аўтамабілем ззаду перакінулі яго з насыпу пад дарожны аткос. Форд атрымаў рану каля вока і на чашцы, і чуецца нездарова.

Паўстаньне ў Мароку.

У Мароку, дзе супольнымі вайсковымі сіламі Францыі і Гішпаніі нядаўна было прыдушана слаўнае змаганьне мараканскага народу з чужынцамі, паняволіўшымі яго, час-ад-часу ізноў зьяўляюцца паўстанцы, а гэта сьведчыць, што ніякае чужацкая сіла ня мае ўлады затушыць агонь пачуцьця чалавечае годнасьці і зламаць жаданьня вольнасьці і незалежнасьці.

Нядаўна ізноў паўстала племя Ктама і хоць яно ня можа ўстаяць проці рэгулярнае гішпанскае арміі, але-ж яскрава паказвае, што незалежнасьць, як Ідэал сьвеціць мараканскаму народу і падбуджае яго да чыну, барацьбы і змаганьня.

Афіцыяльны гішпанскі камунікат падае вестку, што зьявілася група паўстанцаў каля места Сэн-Гая-Рухі.

Гішпанскае войска энэргічна ўзялася прыдушыць гэтае паўстаньне.

У ваколіцах Бэні Эддэр гішпанская паліцыя вядзе шырокую акцыю, пры гэтым паліцэйскія аддзелы панясьлі вялікія страты. Каля Джэбель Гаддід уваружаныя паўстанцы напалі на гішпанскі паліцэйскі пастарунак і ўвесь яго склад у лічбе 15 чалавек перабілі.

Да нас пішуць.

Парадкі на нашай пошце.

У м. Сельцу, Пружанскага павету існуе паштовы аддзел. Цяпер, за часоў польскае ўлады, заведзеныя новыя парадкі. У кожнай вёсцы выбіраецца ці назначаецца чалавек, які са спэцыяльнай для гэтага паштовай кнігай ходзіць два разы ў тыдзень на пошту ў м. Селец і атрымлівае ўсю карэспондэнцыю для цэлае вёскі; пасьля ўжо разносіць па прыналежнасьці. Але бяда ў тым, што калі хто бываець на пошце паміма афіцыяльнага разношчыка, дык таму ня аддаюць ужо карэспондэнцыяў і газэт адрэсаваных нават на яго імя. Гэтыя „парадкі" вельмі шкодныя, бо часта сьпешныя лісты прыходзяць апазьніўшыся, а газэты, — прыйдзеш і бачыш на пошце, што ёсьць, але-ж атрымаеш яшчэ за дзень два, ня гледзячы на доказ дакумэнтальны асабістасьці адрасата, і на тое што паштовы ўрадовец у той час нічога да работы ня мае.

Полымя.

Высьцерагайцеся ашуканцаў.

(Іўе, Лідзкага пав).

Патэнтаваньне ўсякай новай выдумкі ў галіне прамысловасьці прынята цяпер блізу ў ва ўсіх Эўрапэйскіх культурных дзяржавах. Польшча, якая мае адвагу залічаць сябе да культурнай стараны, завяла і ў сябе сыстэму патэнтаваньня, а на'т, здаецца, перавысіла ўсю Эўропу ў гэтым кірунку. Я ня думаю, каб дзе небудзь у Эўропе патэнтавалася... шарлатанства, жулікоўства, а на'т можна сказаць проста — зладзейства. Доказам гэтага служыць хмары гэтакіх аматараў чужой уласнасьці, з вялікім, выпрабленым гадамі ў спэцыяльных закладах „навуковых", спрытам у пальцах. Такі ашуканец прыяжджае ў мястэчка, расстаўляе свой варштат працы на рынку, дастае з кішаньні прамысловы патэнт і пачынае няшчасных сялян заклікаць папрабаваць шчасьця заіграць з ім у карты, косткі, напарсткі і іншыя штукі... А на кірмашы, як ведама, шмат народу, між якім многа дурняў, якія трацяць няраз апошнюю залатоўку. Паліцыя-ж глядзіць на гэтыя штукі і ня відзіць ці ня хоча відзець, тым больш, што гэтыя „прамыслоўцы" маюць дазволы ад тутэйшых уладаў і пасьля ўсякага выйгрыша крычаць на ўвесь рынак: „Górrrą Pollska!" Як-жа такіх патрыятычных людзей ганяць ці рабіць ім якую прыкрасьць у іх патэнтаванай прамысловасьці. Да вас, сяляне, зьвяртаюся з гарачым заклікам: здалёк абмінаць гэтых жулікаў, і недапускаць да іх сваіх суседзяў; сорам і ганьба таму чалавеку, які замест пусьціць сваю цяжка запрацаваную залатоўку, на патрэбную рэч, на газэтку ці інш., аддае яе жуліку!

Рыбацкі.

Наш солтыс гандлюе.

(З Войстмшчыны).

Солтыс углянскай грамады, Вайстомскай вол. Вялейскага пав. І. Ш. дык вельмі ўжо ласы на грошы. Мала яму 10 зл. у месяц пэнсыі ды 10 проц. з пабіраных падатковых штрафаў і эгзэкуцыі, а такжа 25 проц. ад выдаваных і пасьведчаньняў „пахадзэньня" на скаціну, — дык яшчэ ўзяўся гандляваць сьвіньнямі ды каровамі, грашыма якія зьбірае з нас за падаткі, затрымліваючы іх у сябе.

Уважай пане солтыс, каб не прагандляваўся!

Дзісяты.

На што гэта падобна?

(З Пружаншчыны).

Не жадаючы больш калечыць сваіх дзетак у польскай школе, і зразумеўшы, што ніхто ім нічога ня дасьць, калі самы ня паруняцца аб гэтым, сяляне вёскі Сашыцы, Саледкае гміны напісалі дэкларацыі з заявай адчыніць у іх вёсцы беларускую школу і ў пачатку сьнежня л. г. праз свайго паўнамоцніка зложылі іх школьнаму інспэктару ў м. Пружане. Усіх жадаючых адчыніць родную школу дэклярантаў было 42, па 60 дзяцей. Зрабіўшы ўсё што вымагалася ад іх, споўніўшы ўсе фармальнасьці, сяляне ўжо чакалі на другую зіму, калі павінна былі зьдзейсьненьня іх жаданьні. Болей практычныя чакалі перашкодаў з боку ўлады, і не памыліліся ў гэтым. У лютым г. г. да кожнага дэкляранта на беларускую школу зьявілася вучыцелька польскае школы ў гэтай-жа вёсцы Здановіч і пачала ўгаварваць сялян адказацца ад беларускае школы і падпісаць дэкларацыі на польскую школу. А дзеля таго, каб мець які ўплыў на сялян нежадаючых польскае школы, дык у кожнай хаці вучыцелька гаварыла, што: толькі вы ўжо засталіся ўся-ж вёска падпісалася на польскую школу, хто адмовіцца падпісаць дэкларацыю, дык таго аднога пагоняць да Пружаны". — Але-ж я зусім не хачу падпісваць вашае новае дэкларацыі — адказвае адзін селянін — „што раз напісаў, дык ужо перапраўляці ня буду".

— А калі гэтак, дык я напішу школьнаму інспэктару—адказвае вучыцелька—што ты працўнік польскае ўлады!

Дык вось якіх спасобаў ужываюць Палякі патапляючы жаданьне беларускага селяніна роднай школы.

Полымя.

З жыцьця Сіняўскай воласьці.

Сіняўка займае паўднёвую, лесістую частку Несвіскага павету. Гміна досьць вялікая, люднасьць раздзяляецца на праваслаўных і каталікоў.

Напады, якія былі ў Несвіскім павеце, здараліся ў гэтай воласьці. Вядома, што ўся адказнасьць за гэта спадала на беларускія вёскі.

Праўда, частка бандытаў, вэрбавалася з сялян Сіняўскай воласьці, але гэта былі ахвяры цяжкага, ненармальнага, сялянскага жыцьця. Нягодныя абставіны жыцьця, стварылі тое, што сяляне лёгка падаваліся рознай дэмагогіі. Быў тут і вядомы правакатар Махай, арганізуючы камітэты ППС і сеючы бальшавіцкія лёзунгі і абяцанкі, працаваў тутака і наш „Беларус", спэлюншчык Паўлюкевіч, які мае сваіх платных агентаў у в. Сіняўка. Гэта вёска тым цікаўная, што яна служыць і вам і нам. Тут знайдзеце і гурток Паўлюкевічай рады, гурток „Прасьветы", Гурток Белар. Інст. Гаспад. і Культуры, гурток Б. С. Р. Грамады і розныя польскія „kółka" і інш. і ўва ўсіх гэтых гуртках адны і тыя-ж асобы. Беларуская сьведамасьць, за выняткам трох-чатырох вёсак, пашырана слаба. Што-ж датычыцца самага мястэчка Сіняўкі, дык яно нічым асаблівым не выдзеляецца, звычайнае жыдоўскае мястэчка, было нейкі час „рэзыдэнцыя" Паўлюкевіча, штабам яго нікчэмнага „Беспартыйнага Сялянскага Саюзу" у часе выбараў у Варшаўскі Сойм.

Мястэчка Сіняўка, павінна быць для Паўлюкевіча, блізкім і дарогім, бо нядзе інш, як у Сіняўцы ён распачаў сваю правакатарскую кар'еру, выступаючы ў кірмашовыя дні перад натоўпамі сялян у ролі абаронца іх лятуценьняў, жаданьняў, лаючы страшэнным вобразам польскі ўрад, адміністрацыю, паліцыю і г. д. Але цяпер сяляне ўжо пазнаюць воўка у авечыннай скуры.

Валацуга.

НАШАЯ ПОШТА.

Гардзею А., Бураку Ф., Коўчанку І., Точцы І., Дзіваку С., Пацкевічу В.: Праграму і інструкцыю і заявы паслалі.

Рэдакцыі Навуковага Багасловія: 7, 8, 19 і 27 нум. „Сял. Нівы" ня можам пасланць, бо канфіскаваны.

А. Бярозка: Вашыя вершы заслабыя. Пішыце свае думкі прозай.

М. Засіму: Заяву аб прысланьні статуту Інстытуту перадалі ў Інстытут.

Полымя: „За што арыштоўваюць"—атрымалі.

Янка Бедны: „Прыхільнікі паноў"—атрымалі, памагчымасьці зьмесьцім.

Іваноўскаму: Карэспандэнцыю атрымалі, памагчымасьці зьмесьцім.

Кулешу, Шпігуну, Серадзе П.: Пробны нумар паслалі.

Ф. Бураку, Шынайку, Кісялю Я., Засіму, Рацiку, Точцы І. Кашубе Я.: Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Кірэя Паўла—4 зл.; Самойліка П.—3 зл.; Міхася Горына, Івана Дырэйкі, Дзякона Аляксандра—па 2 зл.; Мікіта Данілаў—1 зл.

Прысылайце грошы на падпіску.

Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч.

Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.